

Товстий і тонкий (скорочено)

Антон Чехов

На вокзалі зустрілися два приятелі: один товстий, другий тонкий. Товстий щойно пообідав на вокзалі, а тонкий щойно зійшов з потяга. З ним були дружина та син-гімназист.

Товстий, побачивши тонкого, впізнав у ньому шкільного товариша. Він радісно привітався. Тонкий також був радий побачити давнього приятеля. Він почав весело розповідати про своє життя. Пригадував шкільні роки та їхні розваги. У дитинстві товстого дражнили Беростратом — за те, що він казенну книжку цигаркою пропалив, а тонкого — Ефіальтом, за те, що він любив ябедничати.

Потім він спитав, як живе товстий: чи одружений, де служить. Сам розповів, що служить вже два роки колезьким асесором та робить приватно портсигари з дерева. Дружина дає уроки музики, а син навчається у третьому класі.

Тоді товстий сказав, що він вже дослужився до таємного радника. Має дві зірки.

Тонкий раптом зблід, скам'янів, але скоро обличчя його скривила широчезна посмішка; здавалося, що від обличчя і очей його посипались іскри. Сам він зіщулювся, згорбився, звузився... Його чемодани, клунки і коробки стиснулись, поморщились... Довге підборіддя дружини стало ще довшим; Нафанаїл витягся струнко, застібнув усі гудзички свого мундира...

"Я, ваше превосходительство... Дуже приємно! — запинаючись, мовив він. — Друг, можна сказати, дитинства, і раптом вийшли в такі вельможі! Хи-хи".

Товстий почав казати, що між друзями таке чиношанування зайве. Та тонкий вже нічого не чув, постійно повторюючи: "Та як же ж... Що ви... Милостива увага вашого превосходительства... ніби життєдайна волога... Це ось, ваше превосходительство, син мій Нафанаїл... дружина Луїза, лютеранка, певним чином..." На обличчі тонкого було стільки благоговіння, солодкуватості і шанобливої кислоти, що таємного радника занудило. Він одвернувся від тонкого і простяг йому на прощання руку. Тонкий потиснув три пальці, уклонився всім тулубом і захихикав, мов китаєць: "Хи-хи-хи". Дружина посміхнулася. Нафанаїл шаркнув ногою і впустив картуза. Всі троє були приємно вражені.

Коментар

Антон Павлович Чехов завжди був поборником справедливості, честі, щирості — незалежно від обставин. Тому у багатьох своїх творах відкрито висміював лестощі та чиношанування.

Якщо між людьми існує щира дружба, вона не потребує прикрас, солодких слів та поклонів. Друзі однаково радіють, коли зустріли бідного товариша, або більш успішного за себе. Але в багатьох людей глибоко вкоренилося принизливе нещире шанування високих чинів. Адже від них часто залежить та чи інша справа. Тож треба бути у добрих стосунках з чинами і якомога частіше виказувати їм свою шану.

Саме так уважають герої оповідань Чехова "Товстий і тонкий" та "Хамелеон".

Тонкий зустрів свого друга ще з часів гімназії. Вони довго не бачилися. І тонкий від усієї душі хоче розповісти багато про себе та почути, як живе товариш. Але, коли він дізнається, що друг дослужився до високого чину, він одразу забуває, що перед ним його шкільний товариш. Його мова в ту ж мить перетворюється на набір солодких, лестивих фраз. Навіть самому товаришу стає нудно від цього. Тож він намагається скоріше попрощатися з другом, якого спочатку був такий радий зустріти.

Майже те ж саме бачимо і у другому оповіданні. Та тут чиношанування викривається з іще більшою гостротою. Поліцейський наглядач готовий щохвилини змінювати свою думку щодо події — залежно від того, який чин займають її учасники. Бідний пес ухопив за палець золотаря. Ще невідомо, чому, і хто винен насправді. Але Очумелов одразу робить висновок: суворо покарати треба і собаку, і хазяїна. Та якщо хазяїном виявиться генерал, Очумелов готовий змінити свою думку на протилежну: гарний песик, нічого перед ним пальцем розмахувати. І так відбувається кілька разів поспіль. Поліцейський наглядач, наче хамелеон, змінює свій колір (тобто, свої висновки) кожної хвилини. І залежить його думка зовсім не від об'єктивних обставин, а лише від того, належить собака "високому" хазяїну, чи ні.